

ПОШИРЕННЯ ХІРУРГІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ У СОБАК У ДЕЯКИХ РАЙОНАХ м. ОДЕСИ

М. Г. Ільницький, доктор ветеринарних наук, професор

А. О. Гердева, аспірантка

Білоцерківський національний аграрний університет

Анотація. У статті представлена характеристика хірургічної патології в умовах клінік Малиновського, Суворовського та Приморського районів м. Одеси та відображена структура захворювань у собак. Визначено, що в цих районах хірургічна патологія собак становить, відповідно, 40,0 %, 32,2 та 36,4 % від загальної кількості досліджених. Найбільшу частку серед цих захворювань складають травми і хірургічна інфекція м'яких тканин та хвороби шкіри. Рани у собак досить поширені і складають у Суворовському районі – 11,7 %, Малиновському – 11,2 та у Приморському – 9,9 %, а серед них найчастіше зустрічаються кусані та рвані.

Ключові слова: собака, хірургічна патологія, рани, моніторинг.

Актуальність. За останні роки у великих містах значно зросла кількість дрібних домашніх тварин, а водночас і частота їх захворювань. На сьогоднішній день ще не існує чіткої методології моніторингу структури та етіології цих захворювань, діагностичних критеріїв їх конкретних нозологічних форм. Тому необхідне постійне їх вдосконалення та поглиблене вивчення як у ветеринарній хірургії, так і у ветеринарній медицині в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Результати досліджень ряду вчених вказують на те, що хірургічна патологія посідає значне місце у загальній структурі ветеринарної допомоги у дрібних домашніх тварин. Так, у м. Житомир у 2002 році частка хірургічної патології склала 42,1% [1]. Серед тварин, що надійшли до клініки дрібних тварин Білоцерківського НАУ у м. Біла Церква у 2011 році кількість хірургічної патології у собак сягала 46,2 [2]. За даними моніторингу, що проводився протягом 2013 року у клініці ветеринарної медицини „Айболит” м. Одеси хірургічна патологія склала 60,0% від загалу досліджених тварин [3]. А в Київському районі м. Одеси за період з 2003 по 2005 рр. частка хірургічної патології склала 43% від загальної кількості тварин, що надійшли до хірургічних клінік [4].

У розрізі хірургічної патології значне місце займає травматизм, що становить 45,7% [5], а за результатами досліджень інших авторів [6] – 42-55%, від усіх випадків хірургічної патології.

Травматизм собак становить 49%, від хірургічно хворих тварин [7]. Згідно з даними зарубіжних авторів інфікування травм у собак сягає 17,9 % від загалу всіх випадків [8]. А за віковим показником частіше травматизм у собак зустрічається у віці 3-6 років (33,0 %), дещо рідше у 7-10 років (31,3 %) [9].

Отже, хірургічна патологія тварин у дрібних домашніх тварин значно поширена і потребує постійного дослідження, вивчення та систематизації.

Мета досліджень - моніторинг загальної структури хвороб, хірургічної патології та визначення виду ран у собак в умовах Малиновського, Суворовського та Приморського районів м. Одеси.

Матеріали і методи дослідження. Матеріалом для досліджень були собаки різних вікових груп та порід, що надходили до клінік „Ветеринарна скорая помощь” Малиновського району, „Одеський амулет” Суворовського району та „Ветеринарна клініка Одеського цирку” Приморського району м. Одеси, для надання ветеринарної допомоги протягом 2015 року. Діагноз встановлювали з урахуванням анамнезу, клінічних ознак, лабораторних, за необхідності рентгенологічних та ультразвукових досліджень.

Результати досліджень та їх обговорення. За період з 1 січня по 31 грудня 2015 року до клініки ветеринарної медицини м. Одеси „Ветеринарна скорая помощь” Малиновського району для надання ветеринарної допомоги звернулися власники 1785 собак, до клініки „Одеський амулет” Суворовського району надійшло 2556 собак та установи „Ветеринарна клініка Одеського цирку” Приморського району поступило 2234 собаки. Для визначення загальної структури хвороб було використано етіопатогенетичний принцип з урахуванням локалізації патологічного процесу.

У загальній структурі ветеринарної допомоги у всіх районах міста

Таблиця 1

**Структура захворювань у дрібних свійських тварин у деяких районах
м. Одеси**

Види ветеринарної допомоги	Малиновський район		Суворовський район		Приморський район	
	Загальна кількість (гол.)		Загальна кількість (гол.)		Загальна кількість (гол.)	
	тварин	у відсотках	тварин	у відсотках	тварин	у відсотках
Диспансерне обстеження та щеплення	602	33,7	1213	47,5	851	38,1
Інфекційні та інвазійні захворювання	136	7,6	175	6,8	181	8,1
Травми та хірургічна інфекція м'яких тканин	214	12,0	220	8,6	171	7,6
Хвороби травного каналу	190	10,6	199	7,8	235	10,5
Хвороби шкіри	88	4,9	91	3,6	149	6,7
Хвороби дихальної системи	47	2,6	66	2,6	86	3,8
Хвороби очей	64	3,6	89	3,5	83	3,7
Суглобова патологія	57	3,2	78	3,0	66	3,0
Кісткова патологія	68	3,8	90	3,5	78	3,5
Неоплазії	60	3,4	60	2,3	69	3,1
Кастрації	34	1,9	27	1,1	17	0,8
Хірургічні хвороби статевих органів	70	3,9	80	3,1	92	4,1
Абдомінальна хірургічна патологія	68	3,8	71	2,8	63	2,8
Хвороби вух	17	1,0	28	1,1	32	1,4
Хвороби серцево-судинної системи	38	2,1	27	1,1	31	1,4
Косметичні операції	24	1,4	26	1,0	19	0,9
Хвороби нервової системи	8	0,5	16	0,6	11	0,5
Всього	1785	100	2556	100	2234	100

найбільшу кількість складають диспансерні обстеження та щеплення. Так, у Суворовському районі вони становлять – 47,5 %, у Приморському районі – 38,1 та у Малиновському районі – 33,7 % (табл. 1).

У Малиновському районі частота хвороб нетравматичного характеру така: хвороби травного каналу складають 10,6 %, інфекційні та інвазійні – 7,6, хвороби шкіри – 4,9, дихальної та серцево-судинної системи – 2,6 і 2,1 % відповідно від загальної кількості тварин, власники яких звернулися до клініки протягом 2015 року.

У Приморському районі хвороби травного каналу також склали найбільшу кількість від усієї кількості дослідних тварин – 7,8 %. Хвороби шкіри становлять 3,6 %, інфекційні та інвазійні – 6,8, дихальної системи – 2,6 та серцево-судинної системи – 1,1 % від загальної кількості тварин, які надійшли в клініку.

У Суворовському районі частота хвороб нетравматичного характеру виявилась дещо іншою. Зокрема, хвороби травного каналу склали 10,5 %, інфекційні та інвазійні – 8,1, шкіри – 6,7 дихальної – 3,8 та серцево-судинної системи – 1,4 % від загальної кількості досліджених тварин у зазначений термін.

У Малиновському районі за досліджуваний період з хірургічної патології було обстеження найбільшу кількість собак, що становило 40,0 %, у Приморському районі дещо менше – 36,4 та у Суворовському районі найменше – 32,2 % від загалу досліджених (табл. 2). У розрізі хірургічної патології найбільшу частку серед районів займають травми та хірургічна інфекція м'яких тканин (травми, рани, хірургічна інфекція), що становить у Малиновському районі – 30,0 %, Суворовському – 26,7 %, Приморському – 21 %, які здебільшого виникають під час дорожньо-транспортного руху, падіння з висоти, сутичок з іншими тваринами, порушення правил асептики. Хвороби шкіри знаходяться на другому місці за поширенням і складають у Приморському, Малиновському та Суворовському районах відповідно 18,3; 12,3 та 11,1%, що пов'язано з алергічними реакціями, порушеннями обміну речовин, забрудненням шкіри та вивідних протоків сальних і потових залоз та неправильним доглядом за шкірою. Третє місце за поширенням хірургічної патології у Малиновському (9,8 %) та

Приморському (11,3 %) районах займають хірургічні хвороби статевих органів (піометри, орхіти), до яких призводять, особливо у самок, зміни гормонального фону і як наслідок патологія статевої системи, яка частіше проявляється тяжкою гнійною формою. А у Суворовському районі - це хвороби кісткової патології, які складають 10,9 % (переломи кісток, остеомієліти, остеосаркоми), що в першу чергу, пов'язано з ударами, падіннями, травмами, порушеннями мінерально-вітамінного обміну, патологією кісткової тканини.

Таблиця 2

Структура хірургічної патології у собак

Нозологічні групи	Малиновський район				Суворовський район				Приморський район				
	кількість		частка		кількість		частка		кількість		Частка		
	гол.		у %		гол.		у %		гол.		у %		
Кісткова патологія	68		9,5		90		10,9		78		9,6		
Суглобова патологія	57		8,0		78		9,5		66		8,1		
Хвороби шкіри	88		12,3		91		11,1		149		18,3		
Хвороби очей	64		9,0		89		10,8		83		10,2		
Неоплазії	60		8,4		60		7,3		69		8,5		
Абдомінальна хірургічна патологія	68		9,5		71		8,6		63		7,7		
Хвороби вух	17		2,4		28		3,4		32		3,9		
Хірургічні хвороби статевих органів	70		9,8		80		9,7		92		11,3		
Травми та хірургічна інфекція м'яких тканин	Травми	65	214	9,1	30,0	79	220	10,0	26,7	41	171	5,2	21,0
	Рани	80		11,2		93		11,7		77		9,9	
	Хірургічна інфекція	69		9,7		48		6,0		53		5,9	
Хвороби нервової системи	8		1,1		16		2,0		11		1,4		
Всього	714		100		823		100		814		100		

Із табл. 2 видно, що рани у собак посідають чільне місце серед хірургічних захворювань. Зокрема у Суворовському районі цей показник сягає 11,7 %, Малиновському – 11,2 та у Приморському – 9,9 %.

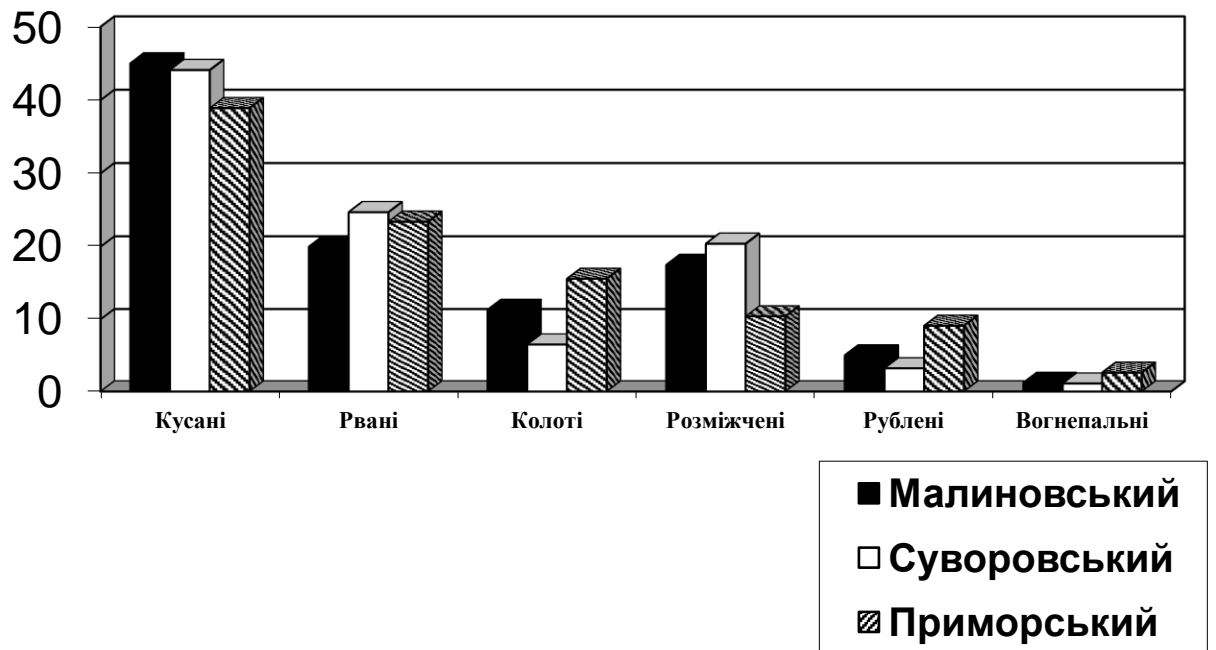

Рис. 1 Поширення ран у собак у деяких районах м. Одеси

Як свідчать дані, наведені на рис. 1, найчастіше у собак зустрічаються кусані рани, такі ж дані і у зарубіжних вчених [10]. Так у 2015 р. виявляли у Малиновському районі кусані (45 %), рвані (20 %), колоті (11,3 %), розміжчені (17,5 %) рани, значно рідше - рублені (5 %) та вогнепальні (1,2 %). У Суворовському районі також найпоширеніші кусані (44,1 %), рвані (24,7 %) рани, дещо менше колотих (6,5 %), розміжчених більше (20,4 %) та незначна кількість рублених (3,2 %) та вогнепальних (1,1 %). У Приморському районі таке поширення ран: кусані (38,9 %), рвані (23,4 %), колоті (15,6 %), розміжчені (10,4 %), рублені (9,1 %) та вогнепальні (2,6 %).

Отримані дані вказують на те, що травми, рани та хірургічна інфекція є найпоширенішою патологією в умовах міста, тому виникає необхідність глибокого вивчення причин, особливостей перебігу та пошуку нових методів та засобів ефективного лікування.

Висновки та перспективи подальших досліджень. 1. У структурі захворювань в умовах клінік Малиновського, Приморського та Суворовського районів м. Одеси хірургічна патологія собак становить відповідно 40,0 %, 36,4 та 32,2 % від загальної кількості досліджених тварин. Серед них найчастіше реєструються травми та хірургічна інфекція м'яких тканин, хвороби шкіри, хірургічні хвороби статевих органів та кісткова патологія.

2. Рани у собак посідають чільне місце серед хірургічних захворювань і становлять у Суворовському районі – 11,7 %, Малиновському – 11,2 та у Приморському – 9,9 %.

3. В умовах міста у собак найпоширеніші кусані та рвані рани, значно рідше зустрічаються розміжчені та колоті, а інколи спостерігаються поодинокі випадки рублених та вогнепальних ран.

4. Проведені дослідження мають спрямувати увагу фахівців ветеринарної медицини на необхідність проведення роботи щодо попередження травматизму тварин у великих містах. При такій кількості хірургічної патології у собак необхідно постійно проводити пошук нових методів та засобів ефективного лікування.

Список літератури

1. Фасоля В.П. Вікова, нозологічна і порідна структура хвороб собак у м. Житомирі / В.П. Фасоля // Вісник Білоцерківського НАУ. – Біла Церква – 2004. – Вип. 28. – С. 256–263.
2. Рубленко С.В. Моніторинг ветеринарної допомоги і структура хірургічної патології серед дрібних домашніх тварин в умовах міської клініки / С.В. Рубленко, О.В. Єрошенко // Вісник Сумського НАУ. – Суми, 2012. – Вип. 1(30) – С. 150–154.
3. Семеняк С.А. Структура переломів кісток у собак в умовах мегаполісу / С.А. Семеняк, С.В. Рубленко, Ю.М. Данилейко // Вісник Білоцерківського НАУ. – Біла Церква – 2011. – Вип. 13(108). – С. 218-223.
4. Пустовіт Р.В. Моніторинг хірургічної патології серед дрібних домашніх тварин ДЛВМ у Київському районі м. Одеси за 2003–2005 роки / Р.В. Пустовіт, Ю.М. Данилейко, М.В. Рубленко // Вісник Білоцерківського НАУ. – Біла Церква. – 2006. – Вип. 36. – С. 132–137.
5. Пустовіт Р.В. Характеристика переломів трубчастих кісток у дрібних домашніх тварин // Вісник Білоцерківського НАУ. – Біла Церква. – 2007. – Вип. 44. – С. 124–127.
6. Авраменко Т.О. Лікування травм у собак / Т.О. Авраменко, Л.Г. Стецюра, В.Б. Борисевич // Збірник матеріалів VI міжнар. наук.-практ. конф. 2007р.: тези допов. – Київ, 2001. – С. 48-51.
7. Авраменко Т.О. Особливості травматизму собак в умовах великого міста / Т.О. Авраменко, Л.Г. Стецюра, В.Б. Борисевич // Наук. вісник Нац. аграр. ун-ту. – Київ, 2001. – Вип. 38. – С. 63–67.
8. Mendoza K. Epidemiology of Injuries Caused by Mammals Treated in Emergency Departments in Marseille, France / K. Mendoza, S. Benkouiten, P. Brouqui // Wounds. – 2015. – 27(9). – P. 253-257.

9. Soukup JW. Classification and Epidemiology of Traumatic Dentoalveolar Injuries in Dogs and Cats: 959 Injuries in 660 Patient Visits (2004-2012) / JW. Soukup, S.Hetzel, A.Paul // J. Vet.Dent. – 2015. - 32(1). – P. 6-14.

10. Holt D. Bite wounds in dogs and cats / D. Holt, G. Griffin // Vet Clin North Am Small Anim Pract. - 2000. - 30(3). – P. 669-79.

References

1. Fasolya V. P. (2004). Vikova, nozologichna i poridna struktura khvorob sobak u m. Zhytomyri [Age, breed and nosological structure of diseases of dogs in Zhitomir]. Bila Tserkva, vyp. 28, 256–263. (in Ukraine)

2. Rublenko S. V., Yeroshenko O. V. (2012). Monitorynh veterynarnoyi dopomohy i struktura khirurhichnoyi patolohiyi sered dribnykh domashnikh tvaryn v umovakh mis'koyi kliniky [Monitoring veterinary care and the structure of surgical pathology of small domestic animals in urban clinics]. Sumy, vyp. 1(30), 150–154. (in Ukraine)

3. Semenyak S. A., Rublenko, S.V., Danyleyko Yu. M. (2011). Struktura perelomiv kistok u sobak v umovakh mehapolisu [The structure of bone fractures in dogs under conditions of megapolis]. Tserkva, vyp. 13(108), 218-223. (in Ukraine)

4. Pustovit R. V., Danyleyko Yu.M., Rublenko M. V. (2006). Monitorynh khirur-hichnoyi patolohiyi sered dribnykh domashnikh tvaryn DLVM u Kyyivs'komu rayoni m. Odesy za 2003–2005 roky [Monitoring of surgical pathology among small Pets GLUM in the Kiev district of Odessa for 2003-2005]. Bila Tserkva, vyp. 36, 132– 137. (in Ukraine)

5. Pustovit R. V. (2007). Kharakterystyka perelomiv trubchastykh kistok u dribnykh domashnikh tvaryn [Characteristics of long bone fractures in small animals]. Bila Tserkva, vyp. 44, 124–127. (in Ukraine)

6. Avramenko T. O., Stetsyura L. H., Borysevych V. B. (2001). Likuvannya travm u sobak [Treatment of injuries in dogs]. Kyiv, 48-51. (in Ukraine)

7. Avramenko T. O., Stetsyura L. H., Borysevych V. B. (2001). Osoblyvosti travmatyzmu sobak v umovakh velykoho mista [Features of injuries of dogs in a large city]. Kyiv, vyp. 38, 63–67. (in Ukraine)

8. Mendoza K., Benkouiten S., Brouqui P. (2015). Epidemiology of Injuries Caused by Mammals Treated in Emergency Departments in Marseille, France / Wounds, 27(9), 253-257.

9. Soukup J. W., Hetzel S., Paul A. (2015). Classification and Epidemiology of Traumatic Dentoalveolar Injuries in Dogs and Cats: 959 Injuries in 660 Patient Visits (2004-2012) / J. Vet.Dent. – 2015, 32(1), 6-14.

10. Holt D., Griffin G. (2000). Bite wounds in dogs and cats / D. Holt, // Vet Clin North Am Small Anim Pract, 30(3), 669-79.

Распространение хирургической патологии у собак в некоторых районах г. Одессы

Н. Г. Ильницкий, А. А. Гердева

Аннотация. В статье представлена характеристика хирургической патологии в условиях клиник Малиновского, Суворовского и Приморского районов г. Одессы и отображена структура заболеваний у мелких домашних животных. Определено, что в этих районах хирургическая патология собак составляет, соответственно, 40,0 %, 32,2 и 36,4 % от общего количества исследованных. Наибольшую часть среди этих заболеваний составляют травмы и хирургическая инфекция мягких тканей и болезни кожи. Раны у собак достаточно распространены и составляют в Суворовском районе – 11,7 %, Малиновском – 11,2 и в Приморском – 9,9 %, а среди них чаще всего встречаются кусаные и рваные.

Ключевые слова: собака, хирургическая патология, раны, мониторинг.

Spread of surgical pathology in dogs in some districts in Odessa
N.G. Ilitskyy, A. A. Gerdeva

Abstract. The article presents the characteristics of surgical pathology in the clinic Malynovsky, Suvorovsky and Prymorsky districts in Odessa and reflected the structure of diseases in dogs. Determined that in those districts of surgical pathology dogs, respectively 40%, 32,2% and 36,4% of the total researches. The largest share of these diseases account for the trauma and surgical infection of soft tissues and skin diseases. The wounds are fairly common in dogs and are in Suvorovsky district 11,7%, Malynovsky 11,2% and Prymorsky 9,9% and among them the most common bite and torn wound.

Keywords: dog, surgical pathology, wounds, monitoring.